

Uunga siunnersuut: Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx.xx 2015-imeersoq.

pillugu

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa

Siunnersuut aappassaaniigassanngorlugu saqqummiunneqartoq

Ataatsimiititaliaq kingullermik suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Tillie Martinussen, Demokraatit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Jess Svane, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Laura Tàunâjik, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Ineqi Kielsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit

Ulloq 12. marts 2015-imi siullermeerinerup kingorna siunnersuut ataatsimiititaliamit sukumiisumik misissorneqarpoq.

Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Siunnersuutip siunertaraa siusinaartumik pensionisiallit pitsaaneruseqarpoq atugassaqartinneqarnissaat sulisinnaanermillu atorluarnissaannut kajuminnerulersinneqarnissaat nammineerlutillu isertitaqalernissaat. Siunnersuummi tunngaviumik isumagineqarpoq innuttaasut ataasiakkaat pisinnaanertik naapertorlugu inuiaqatigiinni ineriartornermut pilersueqataasinnaanissaat. Matumani pisortanit pilersorneqarnissaq pinngitsoortinniarlugu. Aammattaaq suliffissaqarniarnermut tunngatillugu innuttaasut sulisinnaassusaat pingaarnertut samineqarnissaa innuttaasut aporfigisartagaat pinnagit siunnersuummi tunngaviuvoq pingaarutilik.

Illoqarfinni sisamani siusinaartumik pensionisialinnut nævnik siusinaartumillu pensionisialinnut qitiusumik maalaaruteqartarfimmik pilersitsisoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Nævnit suliassarissavaat innuttaasut sulisinnaanerisisa naliliivigineqartarnissaat.

Siunnersuutigineqartoq naapertorlugu siusinaartumik pensionisiallit kingusinnerpaamik ukiut tallimakkaarlugit sulisinnaanerisa pinngitsoorani nalilivigineqartalernissaasa atuutilersinneqarnissaat. Siusinaartumik pensionisiallip sulisinnaassusiata nalilivigeqqinneqartarnissaani siunertarineqarpoq siusinaartumik pensionisiallip sulisinnaassusaata ineriartorneratalu sammineqarnerata aalajangiusimaannarneqarnissaa.

Siusinaartumik pensionisiat assigiinngitsunik pingasunik annertussuseqarnissaat siunnersuutigineqarpoq. Siusinaartumik pensionisialinnut annikinnerpaatut, akunnattunik annertunerpaanillu annertussusilerneqassapput aammalu sulisinnaassuseq naapertorlugu annertussusilerneqartasallutik. Taamaalilluni sulisinnaanerup aalajangersarnerani aningaasat annertussusaat aalajangerneqartassalutik.

Innuttaasut inuunermi sinnerani sulisinnaajunnaarsimasut piginnaangorsarnermik ingerlatsissanngillat, sulisinnaanerat pillugu nalilivigineqaqqinnatik matumani ilanngullugu sulisinniarneqassanatik.

Naalackersuisut isumaat naapertorlugu isumaginninnermut suliffeqarnermullu politikkimik iluarsartuusseqqinnermut siunnersuut ilaavoq. Amerlasuut pingaartumik siusinaartumik pensionisiallit inuusunnerusut ataavartumik allanngoranngitsumillu suliffeqarnissamut periarfissinneqarunik inuuniarnermi atugaat inuunermilu naleqartitaat annertuumik pitsanngoriaateqarnerat malugissavaat. Pitsaanerumik ataavartumillu suliffeqarnikkut, matumani ulluinnaat patajaannerulernissaat aammalu inuuniarnikkut atukkanik nuanniitsunik annikillisaaqataaffigisinnaagaa Naalackersuisunit isumaqarfigineqarpoq.

Siunnersuut Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Siunnersuummut saqqummiussisutip Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalackersuisumit saqqummiunneqartup saniatigut Siumup, Inuit Ataqatigiit, Atassutip, Demokraatit aamma Partii Naleqqap oqaaseqaataat saqqummiunneqarput.

Siullermeerinermi siunnersuut pillugu politikikkut tamakkiisuunngitsumik isumaqatigiittoqarpoq.

Siunnersuummi tungavilersuutigineqartut Siumumit tapersorsorneqarput inuullu sulisinnaanerata tamakkiisumik atorluarneqarsinnaanera sapinngisamillu imminut pilersorsinnaaneq pingaaruteqarmat erseqqissaatigalugu.

Innuttaasut ataasiakkaat pisortanit pilersorneqarnerinit tunngaviusumik namminneq nukitik atorlugit inuiaqatigiinni suleqataanissamut suliniutigineqarnissaa siunertarineqarmat

tamakkiisumik tapersorsorlugu Inuit Ataqatigiit oqaatigaat. Taamaattoq kommunit qulaajaanermi pissusilersuutigisaat- aamma piginnaasanik qulaajaasimanerat sulinermi pissutsit aammalu illoqarfinni nunalu tamakkerlugu suliffissaqartitsiniarnermi pissutsit annertuumik Inuit Ataqatigiit ernumanartoqartippaat. Siunnersuut manna ataqatigiissaagaannngitsutut aamma suliffeqarnermut- iliniartitaanermullu atatillugu politikkimut naapertuutinnngitsaq Inuit Ataqatigiit isumaqarfigaat, ataatsimut isigalugu aaqqissuusseqqittoqartariaqartoq taamaalillunilu pineqartup tamakkiisumik isigineqarsinnaaqullugu.

Demokraatit siunnersuut tapersorsorpaat. Sapinngisamik amerlanerpaat suliffeqaqqilersinnaanerannut periarfissinneqarnissaat tunngaviatigut Demokraatit pitsaasutut isumaqarfigaat taamaaliornikkummi inuuniarnermikkut atugaat pitsanngoriaateqassammata, matumanimi partii naapertorlugu inuiaqatigiinnut annertuummik iluaqutaassaammat. Sulisinnaasut sulilersinneqarnerisigut sulerusussusinitinneqarsinnaammata.

Siunnersuummut Partii Naleraq assut isornartoqartitsivoq. Taamaattoq siunnersuutigineqartumi pingaarnertut siunertarineqartoq partiimit tapersorsorneqarpoq, suliffissarsiorpassooreersulli akornanni unammillernissamat suliffeqarfinnut uterteqqinniarneqarnerinut siusinaartumik pensionisiallit periarfissaat ernumanartinneqarlutik, matumanilu suliffissaqarniarnikkut ullumnikkut siuariartortoqaranilu ineriartortoqanngimmat. Aammattaaq kommunini sullissinermi ilungersunartumik inissisimasoqarnera partiip ernumassutigaa. Pissutsinnut taakkununga kommunit aamma isornartoqartitsisut Partiip oqaatigaa.

Siunnersuutip sukumiilluinnartumik suliarineqarnissaa pingaaruteqartoq Atassutip erseqqissaatigaa.

Tamanna tunngavigalugu arlalippassuarnillu qulaajaassutaasunik apeqquteqarnissaaq pillugu kissaateqarnissaaq siunnersuutillu sukumiisumik ersarissisinneqarnissaa tamatumalu kingunissai pillugit siunnersuut sukumiinerusumik suliarineqartussanngorlugu ataatsimniititaliamut ingerlateqqinneqarpoq.

Tusarniaanermi akissuteqaatit

Inatsisissatut siunnersuut makkununga tusarniaassutigineqarpoq:

Namminersorlutik Oqartussani Naalakkersuisoqarfiit tamarmik, KANUKOKA, NUSUKA, KNIPK, Kattuffik Utoqqaat Nipaas, Inooqat, SIK, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat, AK, N.P.K, IMAK, PIP, ASG, PPK, KNAPK, APK, Isumaginninermut Maalaaruteqartarfik, BDO, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffiinut Siunnersuisoqatigiit.

Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalackersuisoqarfiup 2014-imi juni/juli-mi tusarniaanermik ingerlatsisuusumit siunersisassaangitsumik pissuteqartumik tusarniaanermik qinnuteqaammik peqatigiiffik tigusaqarasimangimmat siullermeerinerup kingorna immikkut Inooqat ataatsimiititaliamit tusarniaavigineqarpoq.

Tamatuma saniatigut siunnersuut Namminersorlutik Oqartussat nittartagaatigut tamanut tusarniaassutigineqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuummut makku oqaaseqaateqanngillat

N.P.K.

Tusarniaassutigineqartumut ataatsimiititaliap oqaaseqaataa.

Siunnersuut ulloq 10. juni 2014-imi tusarniaassutigineqarpoq tusarniaanermut akissuteqarnissamut ulloq 11. juli 2014-imit killilerlugu. Taamaalilluni tusarniaaneq nalinginnaasumik sapaatit akunnerinik sisamanik sisivissuseqarluni, oqaatigineqassarli tusarniarneqartut arlallit aasaanerani sulinnigiffeqarnerisa nalaana ilaatigut tusarniaaneq ingerlanneqarmat.

Siunnersuut pillugu innuttaasut amerlanerusut matumanilu ilanngullugu pisortani oqartussat peqataatinneqarnissaat pingaaruteqarmat tusarniaanermut akissuteqarnissamut sivisunerusumik piffissaliisoqarnissaa pissusissamisoornerussimassagaluarpoq. Siunnersuut manna inunnut tusintinut arlalinnut, pisortani oqartussaasunut allanullu pingaaruteqarpoq, taamaattumik tusarniaanermut akissuteqarnissamut sivisunerusumik piffissaliisoqarnissaa tulluarnerusimassagaluarpoq. Taamaattoq tusarniaanermi akissuteqaatinik amerlasuunik tunniussisoqarnera iluatsippoq, tusarniaanermilu akissutigineqartut ataatsimiititaliap qujassutigai.

Apeqqut

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnermini atugassaminut atatillugu Inuussuatissarsiormut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq Vittus Qujaukitsoq apeqqutinik arlalinnik akissuteqaqqullugu qinnuigaa. Ataatsimiititaliap apeqquteqaataa Naalackersuisunullu Ilaasortap akissuteqaata isumaliutissiissummut matumunnga ilanngussatut ilanngunneqarpoq.

KANUKOKA-mik ataatsimeeqateqarneq

Siunnersuutip aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisasaanut kommunit kattuffiata naliliinera pillugu sukumiinerusumik tusagaqarnissaq siunertaralugu KANUKOKA-p sinniisaanik ulloq 5. oktober 2015-mi ataatsimiititaliamit ataatsimeeqatigineqarpoq. Tamatuma saniatigut kommunini suliffissaqartitsiniarnermut periarfissat aamma piginnaangorsaaqqinneq pillugu inatsimmi misilittakkat sukumiinerusumik

paasissutissiissutigineqarnissaat ataatsimiititaliamit kissaatigineqarpoq. Suliffeqarfiit siusinaartumik pensionisiallit suliffigisaat pillugit sukumiinerusumik tusagaqarfiginissaat ataatsimiititaliaq soqutiginnippoq.

Siunnersuutip allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu kingunerisassanut tunngaatillugu ernumassuteqarnini KANUKOKA-p ataatsimiinnermi oqaatigimmagu erseqqissaatigineqassaaq. Naalakkersuisut naatsortsuutigisaattut kommunit aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu annertuumik artukkerneqassasut KAKOKOKA isumaqarpoq. Matumani siunnersummut namminermut tunngatillugu, aammali siusinaartumik pensionisialinnut annertunerpaamik siusinaartumik pensionisiaqanngitsunut sullissinerulernermik allaffissornerulernermillu nakkutilliinissaq eqqarsaatigalugu. Taakku pisortat ikiorsiissutaannut tunngatillugu tamatumunngalu atasumik allaffissornerulernermik kommuninut artukkiissapput.

Siunnersuutip ilusiligaanera

Siunnersuutip siullermeerneqarnerani Partii Naleraqqap oqaaseqartartuata saqqummiussaani siunnersuummi §1-imi siunnersuummilu § 44-imi kalaalisuuani oqaaseq “pensiunisiat” atorpeqartoq oqaatsinik atuinerlunnertut oqaatigineqartariaqartoq ilaatigut saqummiunneqarpoq. Kalaallisuuani oqaaseq “siusinaartumik sulisinnaajunnaanersiutit” atorpeqartalertariaqaraluartoq partii isumaqarpoq.

Oqaatsitigut erseqqissaasoqarmnissaanik Partii Naleqqap siunnersuutaa ataatsimiititaliamit taparserneqarpoq tamatumalu aaqqinneqarnissa pillugu Naalakkersuisut qinnuigissallugit.

Siunnersuummik ataatsimiititaliap suliarinninnera

Siusinaartumik pensiunisiat pillugit inatsisip allannqortingaatsiarneqarnissaa ukiuni arlaqalersuni isumaliutigineqarsimasoq ataatsimiititaliap maluginiarpa. 2008-mi siusinaartumik pensiunisiat pillugit nalunaarusiamik – sulisinaassuseq aamma siusinaartumik pensiunisiaqalerneq (UKA 2008/100) pillugu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfik kingullermik tunniussaqqarpoq.

Akileraarneq Atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitap marts 2011-imi isumaliutissiissutaani *inuit innarliasut* pillugit kapitali 7-imi siusinaartumik pensionisiat suliarineqarput. Siusinaartumik pensiunisiallit pillugit nalunaarusiami 2008-meersumi paasissutissat inerniliinerillu Akileraarneq Atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaani annertuumik atorpeqarsimavoq.

Taamaalilluni siusinaartumik pensionisiallit pillugit nalunaarummut 2008-meersumut atatillugu Akileraarneq Atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissummini oqaatigaa, siusinaartumik pensionisiallit 60-70 procentii ima

annertutigisumik ajoqusersimat ilimagineqarluni piginnaangorsaqqinneqaralarunilluunniit suliffeqarfinnut uteqqissinnaanaviangitsut imaluunniit sulileqqissinneqarsinnaanaviangitsut. Akerlianilli siusinaartumik pensionisiallit 30-40 procentii, naak timikkut, tarnikkut anniaateqaralarlutik imaluunniit erloqissuteqaralarlutik annikitsumik sulisinnaasuseqartut, taamaalilluni taakku akornanni annikitsumik sulisinnaassuseqartoqarluni.

Innuttaasut taakku ima ersaritsigipput, pineqartut sulisinnaassutsiminnik atorluaasinnaanerat periarfissaallu inatsisitigut sinaakkusiuunneqarnissaat naalakkersuinikkut annertuumik eqqumaffigineqarlutillu nukittorsarneqartariaqarlutik.

Siuseriaartumik pensionisiat pillugit siunnersuut pillugu inatsisitigut aqqissugaanerata ataatsimiissutigineqarnera

Siuseriaartumik pensionisiat pillugit siunnersuut aqqissugaanermigut ima katitigaavoq siunnersuutip inatsisitigut aqqissugaanerata ataatsimiissutigineqarnerata pisariaqartutut ataatsimiittitaliamit isigineqarluni. Tamatuma kingorna Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisup saniatigut Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoqarfimmi atorfillit Aningaasaqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit peqataaffigineqartumik ulloq 27. marts 2015-imi aamma ulloq 28. september 2015 siunnersuut pillugu inatsisitigut aqqissugaanera pillugu misissuineq ingerlanneqarpoq.

Siuseriaartumik pensionisiat pillugit inatsisissatut siunnersuut

Siuseriaartumik pensionisiat pillugit siunnersuut kapitalinut 15-inut aggornilersugaavoq katillugit 44-nik paragraffilik.

Tulliuttuni siuseriaartumik pensionisiat pillugit siunnersuut ilusimisut iluseqartoq ataatsimiittitaliap misissussavaa kapitalinullu ataasiakkaanut oqaaseqaatinik imaluunniit aalajangersakkanut siunnersuutinik saqqummiussaqaassalluni:

Kapitali 1 Aalajangersakkat nalinginnaasut il.il.

Siuseriaartumik pensionisiaqalernissamat Siunnersuutip §§-fiinut 1-4-nut ataatsimut isigalugu ataatsimiittitaliaq immikkut oqaaseqaatissaqaanngilaq, tassani siuseriaartumik pensionisiaqalernissamat pisortatigoortumik aalajangersakkat nalinginnaasut tassungalu ilaanngitsut allanneqaassallutik.

Kapitali 2 Pisartagaqalersinnaaneq katersisarnerlu

§§ 5-7-inut siunnersuutinut ataatsimiittitaliaq immikkut oqaaseqaatissaqaanngilaq, aalajangersakkat taakku pisarialimmik erseqqaarimmata.

Kapitali 3 Siusinaartumik pensioneqalersinnaanermut qinnuteqarneq, qulaajaavigineqarneq sulilersitsiniaanerlu

Qinnuteqartup neqeroorutit attuumassuteqartut aqutigalugit sulisinnaanerata annertusineqarsinnaanera qulaajarneqarnissaanut misissorneqarnissaanullu kommunit pisussaaffilerneqassammata ataatsimiititaliamit naammagisimaarlugu isumaqarfigineqarpoq. Siusinaartumik pensioninik tunniussisoqannginnerani periarfissat attuumassuteqartut tamarmik misissorneqaqqaartassapput. Periarfissat attuumassuteqartut tassaasinnaapput piginnaanngorsaaqqinneq, nikerartumik sulineq allallu piginnaanngorsaaqumik suliniutit, matumani ilinniartitaaneq ilanngullugu. Taamaalilluni siunnersuummi § 8 siunnersuummi aalajangersagaq qitiulluinnartut isumaqarfigineqarluni, siunnersuummullu ikorfartuisussatut tikkuussilluni, tamatumalu kingorna innuttaasut suliffeqalersinnaanerannut tunngatillugu nukit sammeneqassallutik innuttaasut aporfigisartagaat pinnagit. Nukiit annertusarneqarsinnaappata, attatiinnarneqarsinnaappata ineriartortinneqarsinnaappatalu taava tamanna ataasiakkaanut ataatsimullu isigalugu inuiaqatigiinnut iluaqutaassaaq. Piginnaanngorsaaqqinneq pillugu Piginnaanngorsaaqqinnissamut ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 4, 31. maj 2001-imeersoq aamma suliffissaaleqisunik sulilersitsiniarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 14, 12. november 2001-imeersoq ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqassapput.

Siunnersuummi § 9 naapertorlugu piginnaanngorsaaqqinneq pinngitsoorneqarsinnaasoq ataatsimiititaliamit akuersarneqarpoq. Matumani qulaajaanerup takutippagu ilumut piginnaanngorsaanissaq siunertarineqartumut kinguneqartitsinavianngitsoq, aammalu pineqartup sulilersinnaanissaa pitsanngorsaaanavianngitsoq imaluunniit siusinaartumik pensionisiaqalerumalluni qinnuteqartoq sulisinnaanngitsoq ungasinnersusorlu isigalugu sulisinnaalernavianngitsoq uppersaatissaqartinneqarpat imaluunniit paatsuugassaanngitsumik takuneqarsinnaappat. Piginnaanngorsaaqqinnerup ingerlanneqarnissaanut najukkani periarfissaqartinnagu immikkut pisoqartillugu piginnaanngorsaaqqinneq pinngortsooneqarsinnaammat ataatsimiititaliamittaaq akuersarneqarpoq.

Najugaqarfinni tamani suliffissanik isertitsissutaasinnaasunik periarfissat suliffeqarnermut suliffissaqartitsiniarnermilu politikki ingerlanneqartoq qaffassarneqassasoq ataatsimiititaliap kaammattuutigissavaa, matumani sullissinermi, avatangiisinut- isumassuinerumullu immikoortortaqarfiit ilanngullugit, taamaaliornikkut sapinngisamik innuttaasut amerlanerpaat suliffeqalersissinnaajumallugit inuiaqatigiinnillu attasiinnarnissamut ineriartortitseqataasinnaaqullugit. Innuttaasut najukkani isertitsissutaasinnaasunik suliffissaqartinneqannginnerat innersuussutigalugu piffiit najukkallu ilaanni innuttaasut annerusumik minnerusumilluunniit kommuniniit ingerlaannartumik siusinaartumik pensioninik innersuussisoqartartoq takutinneqarpat pitsaanngilluinnartumik ineriartortoqarsimassaaq. Assiliaq taamaassimassappat, kommunit Namminersorlutillu

Oqartussat akornanni qanimut oqaloqatigiittoqartariaqarpoq, taamaaliornikkut ataatsimoorluni isertitsissutaasinnaasunik suliffissanik kiisalu suliffissanik piffinnut assigiinngitsunut naleqqussakkanik suliffinnik pilersitsisoqarsinnaaqqullugu ineriartortitsisoqarsinnaaqqullugulu.

Nikerartumik qajassuussassanullu suliffiusinnaasutut periarfissat atorpeqarnissaasa eqqumaffiqeqarnissaat ataatsimiititaliamit immikkut maluginiaqquneqarpoq. Matumani nuna tamakkerlugu periarfissaqartillugu. Atorfinitsiteriaatsit taakku marluk innuttaasut tamakkiisumik tamakkiisuunngitsumilluunniit suliffeqarsimannngitsunut suliffeqaleqqissinnaanerannut nukittorsaanissamut piumassuseqalersitsinissamullu siunertamut annertuumik sunniuteqassaaq.

Meeqqat atuarfiini atuartut immikkut atuartinneqartartut, inuusuttullu atuarnerminnik naammassinnissimasut ilinniagaqarfinnullu ingerlaqinneq ajortut imaluunniit suliffeqalersimannngitsut immikkut sammineqarnissaat ataatsimiititaliamit ilanngullugu oqaatigineqarpoq. Naalakkersuisut kommunilu inuusuttunut taakkununga immikkut sulilersitsiniaanermt piumassuseqalersitsiniarnermullu upalungaarsimanerusariaqarput, taamaaliornikkut ingerlaqqinnissaat qulakkeerneqarsinnaaqqullugu aammalu suliffissaaleqilinnginniasammata kiisalu suliumassuseerunnerup kingunerisaanik siusinaartumik pensionisiaqaleratarsinnaammata, piffissaagallartillugulu eqqortunik neqerooruteqarfigneqarneq ajornertik ineriartornissaminnullu periarfissinneqannginnertik pissutigalugu.

Siusinaartumik pensionisiat pillugit malittarisassat akuerineqassagalarpata tamatuma kingorna siunnersuutip kingunerisassaanic siusinaartumik pensionisiat pillugit malittarisassanic misissuisoqarnissaa suliamut matumunnga atatillugu ataatsimiititaliamiit Naalakkersuisunut kaammattuutigineqassaaq. Tamatumunnga attillugu siusinnerusukkut pensionisiaqarsimasut ullumikkullu pensionisiallit sulisinnaanerat sulisinnaanerisalu sinneri inuiaqatigiinnit qanoq annertutigisumik atorpeqarsinnaanersut ilaatigut misissorneqassaaq. Innuttaasut piginnaasaat qanoq annertutigisumik kommuninit ineriartortinneqarsinnaanersut, pitsanngorsarneqartigisinnaanersorlu aammattaaq ersarissarneqassaaq. Aammattaaq suliffiit isertitsissutaasinnaasut attatiinnarneqarnissaat ineriartortinneqarnissaallu illoqarfiit aalajangersimasut eqqarsaatigalugit kommuninit unitsinneqarsimasut ataatsimiititaliamit qulaajarumaneqarpoq.

Taama oqaaseqarluni pingaarnertullu tunngaviumik sumi najugaqarneq aallaaviginagu sulisinnaassuserli aallaavigalugu siusinaartumik pensionisiaqartarneq innersuussutigalugu siunnersuutip § 9 imm. 3-p oqaasertaa ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Allanguutissatut siunnersuummik ulloq 29. Oktober 2015-imi aappassaaneerinissamut

Naalakkersuisut saqqummiussaanni siunnersuummi § 9, imm. 3-p siunnersuummiit peerneqarnissaa Naalakkersuisut siunnersuutigaat. Tamanna taperserneqarsinnaavoq.

Kapitali 4 Siusinaartumik pensionisiaqarnermut maalaaruteqartarfik

Siunnersuummi § 11 naapertorlugu nammineq sulisinnaanerup nalilivigineqarnerata nalilivigineqarnera siusinaartumik pensionisiallit pillugit maalaaruteqarneq aalajangiisartunut maalaarutigineqarsinnaasoq ataatsimiititaliap maluginiarpaq. Malittarisassat atuutilinnginnerini imaluunniit malittarisassat atuutilersinneqarnerat ilutigalugu aalajangiisartut atuuffiat inissinneqaqqaarnissaa Naalakkersuisut qulakkiissagaat ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq. Taamatuttaaq kingusinnerpaamik malittarisassat atuutilerfiat ilutigalugu aalajangiisartut pilersinneqarsimassapput.

Siusinaartumik pensionisialinnut maalaaruteqarnermi aalajangiisartunik pilersitsinissaq Akileraartarneq Atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitap isumaliutissiisutaani kaammattutit toqqaannartumik malitseqartinneqarnerattut isigineqassaaq.

**Kapitali 5 Sulisinnaaneq pillugu naliliineq, nalileeqqinneq aalajangiinerlu.,
uppernarsaasioqarneq aalajangiinerlu**

Sulisinnaanerup nalilersuiffigineqarnerani tunngaviit aammalu sulisinnaanerup procentinngorlugu aalajangersaavigineqarnissaa pillugit sukumiinerusumik Naalakkersuisut malittarisassiorniartut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Sukumiinerusumik taama maleruagassioqarneq maleruagassat akuerineqarsimatsiaannartut Naalakkersuisunit inissinniarnearqartoq ataatsimiititaliamit isumaqarfigineqarpoq. Siunnersuutip UPA 2015-imi saqqummiunneqarneratigut teknikkikkut aalajangersakkat taakku Naalakkersuisunit suliarineqareersimasut ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Akileraartarneq Atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitap isumaliutissiisutaani kaammattuutigineqartut ataatsimiititaliamit erseqqissaassutigineqassapput, siusinaartumik pensionisiaqalersinnaanerumut nalilersuutininik aalajangiiniarnermi tunngaviit ersarissisinneqarsinnaaniassammata. Matumani sulisinnaaneq pillugu nalilersueqqinnissamut aalajangiiniarnermi tunngaviit pillugit malittarisassat sulisinnaanerullu procentinngorlugu aalajangersarneqarnissaa sukumiinerusumik Naalakkersuisut aalajangersaanerisigut pisassaaq. Tamanna ataatsimiititaliamit tamakkiisumik tapersersorneqarpoq.

Sulisinnaanerup nalilersuiffigineqarnera nalilersueqqinnerlu komunalbesyrelsip akisussaaffigissagaa eqqarsaatigineqassasoq ataatsimniititaliap erseqqissatigissavaa. Kommunalbestyrelsi kommunimi innuttaasunik malittarinilluni suleqatigissagai ataatsimiititaliap kaammattuutigissavaa, taamaaliornikkut innuttaasut inituumik eqaatsumillu

suliffeqalersinnaanerat eqqarsaatigalugu nukit pitsaasumik atorneqarnissaat aallaaviusinnaaniassammata.

Kapitali 6 Pensionisiaqartitsinerit annertussusaat

Inuit ataasiakkaat sulisinnaassusiat naapertorlugu siusinaartumik pensionisiallit immikkoortukkaat pingasut siunnersuummi §§ 15-17-imi nassuiarneqarput. Taamaalilluni sulisinnaassuseq 51 pct-ip aamma 75 pct-ip akornanniippat appasinnerpaamik siusinaartumik pensionisiaqalertoqarsinnaalluni. Qinnuteqartunut annerpaap minnerpaallu akornanniittumik siusinaartumik pensionisiaqalertoqarsinnaavoq 26 pct-it 50 pct-illu akornanni sulisinnaassuseqarpata, qinnuteqartunullu 0-p 25-illu akornanni sulisinaassusilinnut anginerpaamik siusinaartumik pensionisiaqalersitsisoqasinnaalluni.

Siusinaartumik pensionisiallit tamaasa eqqarsaatigalugit pissutsit imaapput, siusinaartumik pensionisiat ilanngaaserneqarsinnaallutik pineqartoq, aappaasoq, nalunaarsorsimallutik aapparisaq inooqataaluunniit allatut isertitaqartut nalunaarsorsimappat. Ilangaat taanna siusinaartumik pensionisialinnut imaluunniit siusinaartumik pensionisialittut taaneqarsinaasunut sammitinneqarneruvoq.

Maleruagassat erseqqissut imminut pilersorsinnaalerneq ilutigalugu imaluunniit pilersorneqarlernikkut pisortat pilersuisussaataajunnaartarnerat tunngaviusumik malinneqartarpoq.

§§-t 15-19 malittarisassaapput tekniskiusorujussuit annertuumik ilisimasaqarfigineqartariaqartut kommuniniillu peqqissaarullugit suliarineqartussat, taamaalilluni siusinaartumik pensionisiallit eqqortumik pensionisiaqarsinnaaniassammata – annertunerunerusumik annikinnerusumilluunniit. Aalajangersakkat erseqqissut kommunini ataasiakkaani ingerlatsinerup pilersaarusiorneqarnissaanik aaqqissugaanissaanillu piumasagaatitaqarpoq, taamaalilluni ataasiakkaat suliffeqalernissamut periarfissaqarnissaat qulakkeerneqarnissaata saniatigut taakku kingumoortumik qulakkeerunneqarsinnaaniassammata pisariaqartitsinerlu naapertorlugu iluarsineqarsinnaalluni ataasiakkaallu pensionisiaannut naleqqussarneqarsinnaassalluni.

Inatsisissatut siunnersuutip ilaanut tunngatillugu ataatsimiititaliami IA-mit ilaasortat suli nangaassuteqarput, innuttaasuni taakkunani ilaat siusinaartumik pensionisiaqarnermi akunnattumik appasinnerpaamillu isertitaqalertussaammata kommuninit sullinneqarnerat ajornartorsiutaalersinnaanerat takorloorneqarsinnaammat. Tunngaviatigut siusinaartumik pensionisiat suliffeqarnikkut imaluunniit pisortat ikiorsiissutaannik tapertalorneqarnissaat ajornartorujussuanngortussaavoq.

Kapitali 7 Siusinaartumik pensionisiaqalersitsinermi naatsorsueriaaseq, ukiumoortumik iluarsiiisuteqartarneq assigisaalu

Siunnersuummi kapitali 7 tekniskiusorujussuusoq ataatsimiititaliamit aamma isumaqarfigineqarpoq. Siusinaartumik pensionisiat pillugit iluarsiiisuteqartarnermut tunngatillugu kommunini kommuninilu sullissisut ersarissumik ilitersuinissaannut Naalakkersuisut qulakkeerinnittariaqarput. Matumani sullissisut ataasiakkaat sullissinissaminni sakkussaqarnissaat siusinaartumik pensionisiat pillugit malittarisassanik siuliani taaneqartunik aqutsinermi atorsinnaasumik najoqqutaqarnissaat, matumanilu ilanngullugu isumaginninnikkut tunngasuni malittarisassat assigiinngitsut ataqatigiissinneqarnissaat qulakkeerumallugu. Aammattaaq kapitali 7-imi siunnersuutigineqarpoq siusinaartumik pensionisiaqartup inuuneranut tunngatillugu allanngortoqarsimatillugu soorlu isumaginninnikkut ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmut nuuttoqarsimatillugu, napparsimavimmut unittoqartillugu ilaatigullu isertitsivimmut inissiisoqarsimatillugu iluarsiiisuteqartoqartassasoq.

Kapitali 8 Tapisiat

Meeqqat tapiinik imikkullu pisoqartillugu inuttut tapinik siusinaartumik pensionisialinnut tapiisuteqartoqarsinnaavoq.

Meeqqanut tapit pillugit siunnersuummi aalajangersakkat malittarisassat atuuttut ingerlateqqinneqarsimasut imaluunniit taakkunanga ersarissaanerusut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq, taamaammallu meeqqanut tapiissutit pillugit siunnersuut pillugu ataatsimiititaliaq annertunerusumik oqaaseqaatissaqanngilaq.

Inuttut tapiissutinik ilassutitut pisartagaqarsinnaanermut periarfissamut atatillugu kommunimit inuit ataasiakkaarlugit naliliivigineqartartussaapput. Inuttut tapinik nalilersuinermit tunniussinermullu atatillugu kommunit erseqqissumik najoqqutassiornissaat suleriaatsimillu suliaqarnissaat pingaaruteqartoq isumaqarfigineqarpoq, matumani aamma ilanngullugu siusinaartumik pensionisiallip utertillugit akilernissaanut ilisimatinneqarnissaanut uppernarsaanissap qanoq qulakkeerneqarnissaa allaaserineqassalluni.

Siusinaartumik pensionisialik aningaasatigut pisussaaffimminik isumaginnissinnaanngippat nakkutigineqalernissaanut siunnersuummi § 36 kommuninut periarfissiisoq ataatsimiititaliaq erseqqissaatigissavaa. Matumani immikkut pingaaruteqarpoq kommuni pinaveersaartitsinermik suliniuteqartilluni pensionisiallip akiligassani aalajangersimasut assersuutigalugu, aalajangersimasumik ineqarnermut akiliutit, imermut aamma kiassarnermut akiliutissat akilersimanerai nakkutigissallugu, taamaaliornikkut pineqartup inuuniarnermini atugai ajorseriaateqannginniassammata aammalu atukkamigut ineqarnerminik imaluunniit ilaqtariullutik inigisaminnik annaasaqarnissaminnut ulorianartorsiunnginniassammata.

Assersuutigalugu aalajangersimasumik ineqarnerminnut akiliutinik akiliinngitsoorsimatillugit danskit kommunii arlallit pinaveersaarutaasumik tapersorsorniarlugillu innuttaasunut attaveqartartut ataatsimiititaliamit ilisimaneqarpoq, taamaaliornikkut innuttaasoq kommunimit attavigineqarnermigut inissaaleqilinngitsoorsinnaasarluni imaluunniit inuuniarnikkut ajorluinnartumik pisoqanngitsoortitsisoqarsinnaasarluni.

Kapitali 9 Allaffissorneq

§§ 30-32-imut siunnersuutitut ataatsimiititaliaq oqaaseqaatissaqanngilaq, pisariaqartinneqartumik ersarimmata.

Kapitali 10 Paasissutissiisussaatitaaneq, siusinaartumik pensionisiat atorunnaarsinneqarnerat misissuinissamullu pisinnaatitaaffik

Siusinaartumik pensionisianik pisartagallit siusinaartumik pensionisiaqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnermut inuttut aningaasatigulluunniit kinguneqarsinnaasut pillugit kommunimut ingerlaavartumik nalunaaruteqarnissamik pisussaaffeqarmata ataatsimiititaliamit erseqqissaassutigineqassaaq.

Pensionit eqqortumik tunniunneqartarnissaannut tunngaviumik innuttaasut pisussaaffigalugu ilisimatitsisarnerat apeqquataalluinnartoq ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq. Inuk imminut pilersorsinnaasimappat taava soorunami inuk pineqartoq pisortanit pilersorneqarnera ingerlaannarsinnaanngilaq imaluunniit ilanngullugu pilersorneqarsinnaanngilaq.

Innuttaasut paasissutissiisussaatitaanerannik tunngaveqarneq taamaalillunilu ullumikkut pisortanit ikiorsiissutisiaqarsinnaaneq isumaginninnikkut inatsimmi aamma allamiippoq.

Taamatuttaaq siunnersuummi § 34 kommuninut pisussaaffiliivoq siusinaartumik pensionisialinnut tunniussisarnerup ingerlaavartumik nakkutigineqarnissaanut pisinnaatitaanerup naliliivigiuarneqartarnissaa siunertaralugu. Siunnersuummi § 34 tunngavigalugu aningaasat eqqortut tunniunneqartarnersut tunniussinermilu naatsorsuutigisat eqqortinneqarnersut nakkutigineqarnissaat pillugu nakkutilliisussaatitaanerup paatsuugassaangitsumik ersarissumillu ingerlanneqarnissaannik pisussaaffik kommuninut tunniunneqassaaq.

Kapitali 11 Tunniussisarneq

Ataatsimiititaliaq naapertorlugu siunnersuutini §§ 35-37-imi aalajangersakkat pisariaqartinneqartutut ersariput. Siunnersuummi § 36-imi aalajangersakkat pisariaqartitsineq naapertorlugu atorneqartarnissaa siusinnerusukkut oqaatigeriikkamisut ataatsimiititaliamit kommuninut kaammattuutigissavaa, taamaalilluni siusinaartumik pensionisialik nalilersuereernerup kingorna nakkutigisassanngortinneqarsinnaalissalluni. Innuttaasut ilaat

aqunneqarnissaat pisariaqarsinnaasarmat oqaatigineqassaaq, soorlu inigisamut, imermut kiassarnermullu aningaasartuutitut aalajangersimasunut akiliisinnaaneq ajormata imaluunniit akiliinissaminut piumassuseqarneq ajormata. Innuttaasut angerlarsimaffeeruteratarsinnaasut ikiorniarlugit iliuseqartarneq paasiniaasernerillu pitsaasumik misilittagaqarfiupput. Tassa ajutoortoqannginnerani inigisamillu annaasaqaratarsinnaaneq pinngitsoortinniarlugu aningaasaqarniarnikkullu qaangeruminaatsumik inissisimanerme qaangiiniarnermi kommuni pinaveersaartitsinikkut suliniuteqarsinnaavoq.

Kapitali 12 Ilanngaassisinnaatitaaneq

Siunnersuummi § 38 ilanngaassisinnaatitaaneq pillugu siunnersuummut ataatsimiititaliaq immikkut oqaaseqaatissaqanngilaq, aalajangersagaq pisariaqartinneqartumik ersarimmat.

Kapitali 13 Naamagittaalliuuteqarsinnaaneq

Siunnersuummi § 39 imm. 1-imi maleruagassani aalajangersakkat naapertorlugit kommunalbestyrelsip aalajangiinera Isumaginninnermut Maalaaruteqartarfimmut maalaarutigineqartarnissaat siunnersuutigineqartoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Siusinaartumik pensionisiaqalernissamut itigartitaasimaneq pillugu imaluunniit taamaattoqarsimappat §§ 12 aamma 13 naapertorlugit sulisinnaanerup naliliivigineqarnerani naliliivigeqqinneqarneranilu procentinngorlugu sulisinnaanerup aalajangersaavigineqarnera siusinaartumik pensionisiat pillugit maalaaruteqartarfimmut maalaarutigineqarsinnaasut aammattaat ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Kapitali 14 Aningaasalersuineq naatsorsuuserinerlu

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai pillugit ataatungaani allassimasut saniatigut siunnersuummi §§ 40-41-mut immikkut ataatsimiititaliaq oqaaseqaatissaqanngilaq.

Kapitali 15 Atuutilersitsinerme ikaarsaariarnermilu aalajangersakkat

Siunnersuut UPA 2015-imi inaarutaasumik suliarineqassappat siunnersuutip ulloq 1. januar 2016-imi atuutilernissaa siunnersuutigineqartoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Tamanna pinngilaq. Taamaalillunilu siunnersuut kingusinnerusukkat atuutilersussatut naatsorsuutigineqarluni.

Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanerme Isumaginninnermullu Naalakkersuisumik inatsimmik nalilersuilluni ataatsimeeqatigiinnermi inatsit kingusinnerusukkat atuutilersinneqarnissaa eqqarsaatigineqartoq Naalakkersuisumit saqqummiunneqarpoq, taamaaliornikkut inatsimmut nutaamut kommunit piareersimanerusinnaaqullugit.

Inatsisip atuutilerfissaanut tunngatillugu ataatsimiititaliamit sukumiisumik eqqartorneqarpoq, siunnersuutillu kingusinnerusukkat atuutilernissaa ataatsimiititaliamit tapersorsorneqarmat oqaatigissallugu. Ulloq 1. juli 2016-imi inatsisip atuutilerfissaa naleqquttoq ataatsimiititaliaq

isumaqarpoq. Piffissami tamatumani malittarisassanik kommunit aqutsinissaminnut siunnerfilimmik piareersimanissaannut sulisoqarnissaa Naalakkersuisunit uppersarneqarsinnaappat. Malittarisassanik nutaanik kingusinnerusukkut atuutilersitsineq ataatsimiititaliap isumaa naapertorlugu naleqqutinngilaq, tassami taamaaliornikkut innuttaasut tamakkiisumik ineriartornissaminnut atorluanaanissaannut pisariaqanngitsumik mattussisoqassammat.

Ataatsimut politikikkukut kissaatigisanut naapertuuttumik allannguutissatut siunnersuummik Naalakkersuisut saqqummiussissasut ataatsimiititaliap qinnutigissavaa. Politikikkukut ataatsimoortumik kissaatigineqartut naapertorlugit aappassaaneerinnissamut allannguutissatut siunnersuummik Naalakkersuisut nassiusaqarput, matumani siunnersuutip ulloq 1. juli 2016-imi atuutilernissaa siunnersuutigineqarluni.

Malittarisassat atornissaannut kommunit piareersimanissaasa qulakkeerneqarnissaanut Naalakkersuisut pilersarusiussasut ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqassaaq. Malittarisassat nutaat pillugit kommunini sullissisut allallu attuumassuteqartut pikkorissarnernik ingerlatsinissaasa sanbiatigut inatsisip atuutilernerata kingorna piaartumik nalunaarusiortoqarlunilu ilitersuusiortoqassaaq.

Siunnersuummi ikaarsaariarnermi aalajangersakkanut ataatsimiititaliaq annertunerusumik oqaasissaqanngilaq, taakkuli annertussusaat imarisaallu siusinaartumik pensionisialittaminnut kommunit aaqqissuussamik misissuinissaannik piumasaqaatitaqarpoq.

Ataatsimiititalialli siunnersuummi oqaatigineqartut pillugit erseqqissaatigissavaa, tamanna naapertorlugu siunnersuutigineqartumi siusinaartumik pensionisiallit kommuninit 50 pct.-imik Namminersorlutillu Oqartussanit 50 pct.-mik ukiuni tallimani ikaarsaariarnermi aningaasalersorneqassasoq isumaqarfigineqartoq, tamatuma kingorna siusinaartumik pensionisiat kommuninit tamakkiisumik aningaasalersorneqalernissaa siunertarineqarluni.

Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnissaanut aningaasatigut kinguneqaatissai siunnersuummut nalinginnaasumik oqaaseqaatini allaaserineqarsimapput. Ullumikkut siusinaartumik pensionisiallit 60-t ataallugit ukiullit 2150-t missaaniittut inatsisip atuutilersinneqarnerani sulisinnaanermik naliliivigineqartussatut oqaatigineqarpoq. Taamaattoq inatsimmik nalilersuilluni ataatsimiinnermi siusinaartumik pensionisiallit sulisinnaanerminnik naliliivigineqartussat siusinaartumik pensionisialinnut 2112-inut ikilisinneqarsimapput.

Nalinginnaasumik oqaaseqaatini oqaatigineqarpoq siusinaartumik pensionisiallit 15 %-imik ikilisinneqarnissaat siusinaartumillu pensionisiallit sinneri 70 %-tii tunniunneqartartut

annertunerpaaffissaanik, 20 %-tii tunniunneqartartut annerpaat minnerpaallu akornanniittunik 10 %-tii annikinnerpaamik tunineqartarnissaat naatsorsuutigineqartoq.

Innuttaasut 317-t angullugit siusinaartumik pensionisiaqarunnaarnissaannik siunnersuut kinguneqassasoq Naalakkersuisut ataatsimut naliliineranni aammattaaq naatsorsuutigineqarpoq. Matumani sulilernerimikkut imaluunniit aapparisaq isertitaasa qaffasippallaarnerisa kingunerisaanik. Tamatuma saniatigut inuit 1.256-t anginerpaamik tunineqartarnissaat, 359-illu anginerpaat minnerpaallu akornanniittunik tunineqartarnissaat kiisalu 180-t minnerpaamik tunineqartarnissaat Naalakkersuisut naatsorsuutigaat.

Tamatuma kingorna siunnersuutigineqartumi 60-t inorlugit ukiulinnut siusinaartumik pensionisialinnut aningaasartuutit appariaateqassasut naatsorsuutigineqarpoq. Aningaasartuut taanna 172 mio.-iniit 132 mio.-inut appariassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Piginaanngorsaaqqinnermut, nikerartumik suliffeqalersitsiniaanermut allatigullu suliffeqarnissamut tapersersuinnermut aningaasartuutit annertusinissaat naatsorsuutigineqarmat, ataatsimut sipaarutissat malunnartumik annikinnerunissaat Naalakkersuisunit ilassutigalugu oqaatigineqarpoq. Aningaasartuutaanerusussat taakku sipaarutissat 50 %-tii 20 mio. kr.-t naligissagaat missiliorneqarpoq.

Siusinaartumik pensionisiaqartitsisarneq pillugu maalaaruteqartarfimmut ukiumut aningaasartuutit 1.2 mio. kr.-t sinnilaarlugit amerlatiginissaat Naalakkersuisut naatsorsuutigaat.

Siunnersuutip oqaasertaani Naalakkersuisut naatsorsuutigaat ataatsimut ilanngaattissat ilanngaatigererlugit ukiumut 14 mio. kr.-t missaat ataatsimut sipaarutaajumaartut.

Kommunit malunnaatilimmik annertunerusumik suliakkerneqarnaviangitsut suliassanik piareersartarneq taamaaginnassammat ilassutitut Naalakkersuisut oqaatigaat.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassaasa sukumiinerusumik naliliivigineqarnissaat siunertaralugu Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmik matumani ilusiliinissaq pillugu Ilaqtariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoq ilanngullugu ulloq 28. september 2015-imi ataatsimiititaliamit ataatsimeeqatigineqarput.

Kommunini tamakkiisumik sullissisussanik arfineq pingasunik sulisunik atorfinitsitsinissaq aallaavigalugu anigaasanik immikkoortitsissasut ataatsimiinnermi ataatsimiititaliamut erseqqissaassutigineqarpoq. Aammattaaq ataatsimiititaliamut paasissutissiissutigineqarpoq siusinaartumik pensionisiat iluarsartuunneqarnerat pillugu ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiissummi isumaqatigiissutigineqarmat:

”Pingaaruteqarporlu atuutilersitsinermi kommunit pisariaqartitsinerisa isiginiarneqarnissaat, aamma suliassap kivinnissaanut nukissaqarnersut eqqarsaatigalugu. Tamatumunngalu atatillugu nalilerneqassaaq, aningaasaliissutit eqqortut immikkoortinneqarsimanersut pikkorissaanermut, piginnaanngorsaaqinnernut aamma ullup ilaani suliffeqarsinnaanernut.”

Inatsisip malitseqartinneqarnissaanut aqutsinermi aningaasanik amerlanerusunik immikkoortitsisoqarnissa kissaatigalugu ataatsimiititaliami ilaasortat Siumumeersut oqaatigaat. Kommunit amerlanerusunik aningaasaliiffigineqarnissaat ataatsimiititaliami ilaasortat Siumumeersut matuma kingorna innersuussutigaat, taamaaliluni sullissisunik arfineq pingasunit amerlanerusunik atorfinitsitsisoqarsinnaaniassamat. Siusinaartumik pensionisiat pillugit nalimmassaaneq inatsisaavoq imaannangitsoq, taamaattumillu kommunini nukiit pisariaqartinneqartut piunissaat pingaaruteqarluinnarpoq. Inatsisiliornermi matumani imaannaanngitsumut aamma atatillugu sullissisut siunnersuummi pineqartunut inatsisinut allanut attuumassuteqartunut ataqatigiissillugit siunnersuisinnaanissaat aammattaq isumaqarfigineqarmat.

Siunnersuummi aningaasaqarnikkut aqutsinikkullu kingunerisassat pillugit ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq, paasissutissat tunniunneqartut, tamatumunnga ilanngullugu Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allnut Naalakkersuisup nalunaarusiaa ataatsimiititaliamit tusaatissatut tiguneqarput. Nalunaarusiaq taanna ilanngussartartai ilanngunnagit **ilanngussaq 1**-itut isumaliutissiissummut matumunnga ilanngunneqarpoq.

Siunnersuutip suliffissaqartitsiniarnermut ataqatigiissaarneqarnera ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnermini pingaartilluinnarsimavaa. Inunnik taakkuninnga siusinaartumik pensionisiaqareernerup kingorna suliffissaqartitsiniarnermut taakkununnga immikkut naleqquttunik suliffeqaleqqissinnaanermut imaluunniit suliffittaarnissamut qulakkeerilluni tigusisinnaasunik suliffissarsiuussisarfeqarnissaa ataatsimiititaliamit pingaartutut isumaqarfigineqarpoq.

Siunnersuutip aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai suliassallu kiveqarnissaanut kommunit nukissaqarniarnissaat IA-mit suli ernumassutigineqarpoq.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik eqikkaalluni naliliinera.

Ataatsimut igisalugu siunnersuummi pingaarnertut siunertarinqartoq pillugu ataatsimiititaliamit ataatsimoorfigineqartoq qularutissaanngilaq, taamaattumik pingaarnertut suliffeqarfinnut tunngatillugu innuttaasut nukissaat sammineqartariaqarput innuttaasup aporfigisartagai pinnagit. Innuttaasut ataasiakkat pisinnaasatik naapertorlugit inuiaqatigiinnik ineriartortitseqataasariaqarput inuiaqatigiinilu ingerlatseqataallutik.

Sumiginnaanermut atornerluinermullu siusissukkut pinaveersaartitsisarnissap piffissaatillugulu suliniuteqartoqartarnissaata pingaaruteqarnera ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqaaq. Innuttaasup, naartunerup nalaani kingornalu peroriartornermi sumiginnaanerup atornerluinerullu kingunerisaanik pisortanit pilersorneqalersartut siusinaartumillu pensionisiaqalersartut immikkut eqqortumik suliniuteqarnermi pitsaaliorneqarlutillu killilersimaarneqassapput. Atornerluinerup sumiginnaanerullu kingunerisaanik timikkut innarluuteqalersartut tarnikkullu erloqissuteqalersimasut ajoraluartumik amerlalluinnartut takussutissaqarpoq, tamatumunngalu amiilaarnartumut atatillugu akiuiniartoqartariaqarpoq.

Imminut inuiaqatigiillu sanarfineqarnerannut ineriartortinneqarnerannullu pitsaasumik peqataanissaminngarnit nalittorsaaqataanissaminngarnillu amerlavallaat pisortanit pilersorneqarneqarat ataasiakkaanut inuiaqatigiinnullu ataatsimut isigalugu naammassisaqarsinnaanermut toqqaannartumik akerliuvoq. Illuatungaatigulli innuttaasut ilaat sulisinnaassuseqanngitsut, taamaattoq inuttut ineriartornissaminnut ilimanaateqarnerat ataatsimiititalilamit ataqqineqarpoq.

Isumaginninnikkut maleruagassat atugarissaarnissatsinnullu aaqqissuussaanerput naleqqussartariaqarpargut naapertuussarlugillu, taamaalilluni paatsuugassaannngitsumik sulineq imminut akilersinnaasariaqarluni. Innuttaasut pisortanit pilersorneqannginnissaannik, inuusuttut sukkulluunniit pisortanit pilersorneqannginnissaannik politikikkut takorluukkanut anguniakkanullu siunnersuut annertuumik naapertuuttoq ataatsimiititaliaq ilaatigut isumaqarpoq. Ataasiakkaat taama inissittoortarneri inuiaqatigiinnut akisuallaarujussuarpoq alianarlunilu, tamatuma saniatigut ataasiakkaat ajornanngippallu inuiaqatigiit ineriartortinneqarnissaannut iluaqutinngortinneqarlutillu atorluarneqarnissaannut piginnaasanut periarfissanullu inuttut isiginneriaatsimut naleqqutinngitsaq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Pitsaanerusumik, ataavartumik tassungalu atatillugu siusinnerusukkulli suliffeqarfinnut attuumassuteqarnissaq pillugu oqaatigineqartut Naalackersuisunillu saqqummiuneqartut pillugit, minnerpaannguakkuunniit ataatsimiititaliamit qularnartoqartinneqanngilaq, matumani ilanngullugit ullut allanngorartuunngitsut inuuniarnikkut ingerlateqqitanut pitsaanngitsunut annikillisaaqataasinnaasutut isumaqarfigineqarluni.

Inuit 40-t ataallugit ukiullit siusinaartumik pensionisiaqartinneqartannginnissaat tunngaviumik ataatsimiititaliamit kissaatiginartinneqarnerugaluarpoq, qalajaanerup paatsuugassaannngitsumik piginnaanngorsaaneq siunissaqanngitsaq kinguneqarnaviannngitsorlu takutippagu.

Siusinaartumik pensionisiaqalersinnaasut siusinaartumik pensionisiaqaleratik piginnaasaat paasiniaarlugit ataatsimik arlalinniluunniit anguniagaqarfiusumik ingerlatassami suliallu akimorlugit suliniuteqartinneqartariaqarput. Piginnaasat paasiniaarlugit ingerlataqartitsinermi anguniarneqarpoq inuusuttut inuunerminni ingerlariaqqinnissaannik ikiuinissaq, taamaalillutik taaku siunissami sulilersinnaaqqullugit ilinnialersinnaaqqullugilluunniit. Qaninnerusooq isigalugu piginnaasat paasiniaarlugit ingerlataqartitsinikkut inuit ataasiakkaat sulisinnaassusiat anguniagaqarfiusumik suliallu akimorlugit suliniuteqartitsineq aqutugalugit ineriartortinneqassaaq, tamannalu suliffissaqartitsiniarnermut, peqqissutsimut, isumaginninnermut ilinniartitsinermullu tunngasut akimorlugit ataqatigiissaarneqassalluni.

Innuttaasut pisinnaajunnaarsinnaveersaarnissaannut suliniutit sapinngisamillu isumaginninnikkut pisortanit piffissap ilaannaanniinnaanngitsoq ataavartumilli ikiorneqannginnissaq ataatsimiititaliamit isumaqatigiittumit tapersorneqarpoq.

Innuttaasunut pisortanit pilersorneqarnermit imminnut pilersulersimasunut suli immikkut eqqumaffiginnittoqartariaqarpoq. Nikeriarneq ataasiakkaanut ajornakusoorsinnaavoq. Imminut pilersorsinnaaneq tamatumalu malitsigisaanik pissutsit nalinginnaasut atulissallugit ataasiakkaanut ajornakusoorsinnaavoq. Siusinnerusukkut nammineq inigisannut akiliisarsimanngikkuit taava immaqa ingerlalluarnissannut tapersorneqarlutillu kaammattorneqartariaqassaatit, taamaaliornikkut inersimasut akisussaafiinik pingaarutilinnik amingaateqarneq pissutaalluni inissaaleqilertoqassanngilaq.

Isumaginninnikkut ima aqqissugaasariaqarpugut, pisortanit pilersorneqarnerminngarnit imminnut pilersornissaq pilerinarnerusariaqartoq ataatsimiititaliamit isumaqatigilluinnarneqarpoq. Imminut pilersorsinnaaneq pilerinartunngortinneqartariaqarpoq saniatigullu soorunami pisortanit tapiisutisiaqartoqasinnaasanani.

Sulisinaassutsip suliffeqarfinni atorluarneqarsinnaanera.

Siunnersuut namminermi suliffissanik inuussutissarsiutinillu naleqqussakkanik tamanullu periarfissiisumik pilersitsinaviannngitsoq ataatsimiititaliap nassuerutigissavaa.

Isumaliutissiissummi matumani siusinnerusukkut taaneqareersutut, innuttaasut 317-t angullugit siusinaartumik pensionisiaqarnermiit aninnsaat siunnersuutip matuma kingunerissagaa Naalakkersuisut naliliipput.

Innuttaasut immaqalu siusinnerusukkut siusinaartumik pensionisiaqarsimasut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit sulisinnaassuseqartut ataatsimiititaliaq naapertorlugu suliffeqaannarsinnaasariaqaralarput, taamaalillutik siusinaartumik pensionisiaqarnermiit pisortat ikiorsiissutaannut allanut nuuginnarsinnaaqunagit. Siusinaartumik pensionisiallit sulisinnaassuserminnik kingullermik atorluaanissamut periarfissaq ernumanartoqartinneqartoq

tusarniaanerup ingerlanerani qaqqinneqarpoq. SIK-mit tusarniaanermi akissuteqaammi assersuutigalugu allassimavoq:

Taamaakkaluartoq isumaqarpugut Naalackersuisut isumalluarpaluppallaartut nipeqartut, isumaqarunik siusinaartumik pensionisiaqalersimasut akornanni sulilersitsiniaanerup nassatarisaanik sulisinnaassusaasa atorluarnerisigut periarfissat annertutinneqarpallaartut, tassami ullutsinni suliffissaaleqisorpassuit suliffissat amerlagisassaanneqisut iluanni suliffissarsisinnaasarnissani unamillertartussaassavaat. Taamaattumik SIK-p tungaanniit isumaqanngilagut, nutaamik aaqqissuusseqinnissap kingunerisaanik sipaarneqartussatut tagginneqarsimasut ilumut piviusorsiorpalaartuunersut.

Suliffissat pillugit pilerngunnerit unamminerillu pilertarnerat namminermi ajornartorsiutaanngitsaq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Atorfiit ilinniarsimannngitsunik inuttalerneqartarneri suli ajornartorsiutaasoq isumaqarpugut aammalu, pisuni arlaqaqisuni ilinniagaqanngitsunik assersuutigalugu sulisussanik kangianeersunik tikisitsisariaqartarpugut. Illoqarfimmi pineqartumi aalajangersimasumi suliffissaaleqisoqartillugu sooq taamaattariaqarnerisooq imminut aperisariaqarpoq? Sooq suliffeqalernissamat kajumissuseqarnissaq ajornartorsiutitut isigineqassava? Ajornartorsiummi qitiusaq taanna imminullu assortortoq piaartumik aaqqenneqarnissaa ataatsimiititaliamit Naalackersuisunut kaammattuutigigineqassaaq.

Inatsisissamik nalilersuilluni ataatsimiinnermi kingullermi ukiuni uikaarsaarfiusuni suliffissanut nikerartunut nutaanut pilersitsinermi 30 mio. kr.-it tungaanut immikkoorftinneqassasut, piginnaanngorsaaqqinnermullu aningaasat amerlasuut atugassat immikoortinneqareersimasut sulili atorneqanngitsut paasissutissiissutigineqartoq ataatsimiititaliamnit tusaatissatut tiguneqarpoq.

Aammattaq ullumikkut siusinaartumik pensionisiaqartut arlaqaqisut annertuumik saniatigut isertitaqartartut ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Taamaalluni siusinaartumik pensionisiallit 119-t 150.000 kr.-t siinerlugit inuttut saniatigut isertitaqartartut, inuillu taaku ilaat 500.000 kr.-t angullugit amerlanerusunilluunniit isertitaqartartut ilisimatitsissutigineqarpoq. Siusinaartumik pensionisiallit 220-t 100.000 kr.-t sinnerlugit inuttut saniaitigut isertitaqartarput, siusinaartumillu pensionisiallit 313 saniatigut inuttut isertitarisarlugit 75.000 kr., aamma siusinaartumik pensionisiallit 437-t saniatigut inuttut 50.000 kr.-t isertitarisarlugit. Paasissutissat taakku ersarissumik namminneq oqaluttuarput, imminut pilersorsinnaagaanni siusinaartumik pensioninik aamma pisortat tunniuttagaannik assingusunik pisartagaqannissaq pillugu inatsimmik suliaqartoqarnissaa ataatsimiititaliamit uppersarsineqarluni. Aammattaq saniatigut isertitat annertunerisa uppersarsarpat siusinaartumik pensionisialinnut sukumiinerusumik misissuisoqareerneratigut aaqqissuusinnermit peertussatut isumaqarfineqarsinnaasunut amerlasuunut isertitassaqaarlunilu suliffissaqartoq.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaa

Ulloq 29. oktober 2015-imi siunnersuutip aappassaaneerneqarnissaanut allannguutissatut siunnersuummik Naalakkersuisut nassiuusaqarput.

Allannguutissatut siunnersuut oqaatsitsigut erseqqissaassutinik ilassutinillu imaqarneruvoq, matumani ilanngullugu UKA 2015/160 utoqqalinersiat pillugit siunnersuummi oqaatsit atorneqartut naapertuussarneqarnissaat.

Inatsit 1. juli 2016-imi atuutilersinneqassasoq siunnersuutigineqarpoq, taamaalilluni politikikkut oqariartuutigineqartunut naapertuulluni.

Allannguutissatut siunnersuut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kinguneqassanngitsoq aamma oqaatigineqarpoq.

Ulloq 3. november 2015-imi siunersiuinermi allannguutissatut siunnersuut ataatsimiititaliamut nassuiaatigineqarpoq.

Allannguutissatut siunnersuut pillugu tamatuma politikikkut oqaloqatigiissimanernut naapertuuttut isumaqarfigineqartoq ataatsimiititaliap oqaatigissavaa. Allannguutissatut siunnersuutip ilusiligaanerata iluarsineqarnera ataatsimiititaliap tusaatissatut tiguaa, ilanngulluguli eqqaasitsissutigissallugu isumaliutissiissut manna Naalakkersuisut tungaanniit pingajussaaneerinissamut ilusiligaaneranut tunngatillugu allannguutissatut siunnersuuteqaqqittoqarsinnaammat.

Ulloq 3. november 2015-imi siunersiuineq.

Ulloq 3. november 2015-imi Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisumik ataatsimititaliaq siunersiuivoq, siusinaartumik pensionisianut iluarsissutit nutaat aqunneqarnissaanut kommunit piareersimanissaasa qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu Naalakkersuisut pilersaarutaat matumani sammineqarluni. Tamatuma saniatigut kommunit sinnerlugit KANUKOKA-p anigaasatigut allaffissornikkullu ingerlatsineeq pillugu ernumassutigisaa Naalakkersuisut qanoq isummerfigisimaneraat Naalakkersuisut qanoq isummersimanersut ataatsimiititaliamit naasuiaatigineqarnissaa kissaatigineqarpoq. **Ilanngussaq 2-tut** 3. november 2015-imi siunersiuinermi allakkiaq ilanngunneqarpoq.

Siunersiuinermi saqqummiunneqartut ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut tusaatissatut tiguaat.

Siunnersuut isumaqatigiissutigalugu isumaqatigiissutiginaguluunniit akuerineqassagaluarp

siunnersuut sukumiinerusumik atuutilersinneqarnissaa sunniutissaalu qanimut malinnaavigineqarnissaa ataatsimiititaliamit ataatsimoorfigineqarpoq. Siunnersuutip immikkoortinneqartunut siunertarisaminut siunnersuutillu naatsorsuutigineqartut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat nassatarisaanik, siunnersuutillu allaffissornikkut atorneqarsinnaanersoq, naapertuunnersoq naammannersorlu Politikkikkut nalilerneqassaaq.

Tamatuma malitsigisaanik ataatsimiititaliap oqaatigisai pillugit kingusinnerpaamik 1. juli 2018-imi ataatsimut nassuiaatinik imaluunniit pissutsit imaluunniit naliliinerit pillugit ataatsimiititaliaq tigusaqarnissani kissaatigaa.

Inatsimmut tunngatillugu ajornartorsiutinik ataqatigiissunik arlalinnik imaluunniit naapertuutinngitsunik 2018-p aasaanerani Naalackersuisut kommunillu aqqusaagaqassagaluarunik apequsersuinaartaqanngitsumik malinnaatinneqarnissamut ataatsimiititaliamit qinnutigineqassaaq.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumut Demokraatit siunnersuutigineqartoq tamatumalu siunertaa tamakkiisumik tapersersornartutut isumaqarfigaat.

Tamanna aammalu oqaaseqaatit isumaliutillu saqqummiunneqartut tunngavigalugit amerlanerussuteqartut taakku Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuerineqassasoq, tamatumalu kingorna inaarutaasumik iluserilikkamisut iluseqarluni siunnersuut akuerineqassasoq innassutigaat.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Inuit Ataqtigiit:

Siusinaarlutik sulisinnaajunnaarnersiuteqartut pillugit Naalackersuisut aaqqissuuseqqinniarnarat aningaasanik sipaaruteqarnissamik siunertaqarpoq, inuit siusinaarlutik sulisinnaanersiuteqartut arlaqartut inuttut atugaat aningaasaqarnerallu ajorseriartinneqassapput. Inuit sulisinnaajunnaarnersiuteqartut atugaasa ajorsinerat aningaasarsiakillinerallu Naalackersuisunit matussutiginiarneqarpoq inuit pineqartut saniatigut suliffeqalissasut.

Inuit Ataqtigiit siunertaq tapersinngilarput siusinaarlutik sulisinnaanersiuteqartut aningaasarsiaat ingerlaanartumik ilanngarneqassammata suli suliffissamik qulakkeerinnittoqanngitsoq. Naalackersuinikkut suliffeqarfiit peqataatillugit suliffissanik neqerooruteqartoqanngilaq. Aaqqissuussisoqanngilaq inuit siusinaartumik pisartagaqartut aningaasarsiornikkut artukkerumanagit aammalu kommunit peqatigalugit kommuninut aningaasartuutaaneruleqqunagit qanoq iliussissanik tikkuussisoqanngimmat.

Maluginiagassaavoq siusinaartumik sulisinnaanersiuteqartut ilaasa landskarsi-mit aningaasalersorneqartumik pisartagakillissammata. Sulisinnaanersiuteqartulli aningaasat annaasaat sulinikkut pissarsiarineqarsinnaanngippata taava kommunit namminneq suliffissaaleqisunut aningaasartuuteqarnerulissammata mianersuussassaavoq.

Nuna tamakkerlugu imaluunniit kommunini tamani suliffissaaleqineq suli annertuvoq, taamaattorli sulisinnaanersiuteqartut suliffissarsinngippata aamma suliffissaaleqisutut nalunaarsukkanut amerleriaataassapput. Suliffissameerneq annertoqaaq, aningaasameerneq annikinngilaq, taamaattorli inuit pisariaqartitsinerusut aningaasaatikinnerulersinneqarput. Naalakkersuisooqatigiit tunngaviliipput aningaasarsiornikkut nukissaqarnerusut peqataatinnagit inuit aningaasaatikinnerit pisariaqartitsinerillu sipaarfiginiarneqassasut. Tamanna Inuit Ataqtigiit sakkortuumik akerloraarput.

Siusinaartumik sulisinaajunnaanersiaqartut pillugit nutaamik aaqqissuussiniarneq pilersaaruserluagaanngimmat innuttaasut nunatsinni malinnaatinneqanngillat pissutsinut qanoq iligaluttualersunut siusinaarlutik sulisinnaanersiuteqartut naleqqussassanersut. Namminersorlutik Oqartussat kommunit aammalu KANUKOKA ataatsimut iliuusissanik pilersaarutunik inuillu pisortat suliffeqarfiini sullissisussat ataatsimoorussamik aaqqissuussiffiqineqanngillat. Inuit Ataqtigiit ernummatigaarput siusinaartumik pisartagaqartut pipallatamik kukkuluttorfigineqarnissaat pinngitsoortinniarlugit iliuusissat qulakkeerneqarsimannginnerat pissutigalugu.

Siusinaartumik sulisinnaanersiuteqartut pissutsinut nutaanut ikaarsaartinneqassappata amigaatigaarput pisortat inunnik kiffartuussinerat sullissinerallu patajaatsumik aaqqissuussaq qulakkeerneqarsimanngimmat. Aaqqissuussaannerup annertoorujussuarmik suliassartallip kingunissaasa iluaqutissartaat taama annikitsigitillugit Inuit Ataqtigiit apeqquserusupparput qanoq imminut akilersinnaatiginera, soorlu KANUKOKA taamatut ernummassuteqartoq. Tamanna takussutissaavoq siusinaartumik sulisinnaanersiuteqartut pipallatamik suliaasoq. Inuit Ataqtigiit qitiutipparput aaqqissuusseqqinnerit pissasut inuit atugaat mianersuullugit pitsanngorsarlugillu ingerlatsinikkut. Taamaammat pisut ataatsimut isigalugit siunnersuut inuk qitiutinnagu, aningaasarli qitiutillugu suliaq Inuit Ataqtigiinniit akuersaarsinnaanngilarput.

Tamanna tunngavigalugu oqaatigineqartunillu nangaanartoqartitsillutik siunnersuut akuerineqartussanngorlugu ikinnerussuteqartut taakku inassutigisinnaanngilaat.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiissummilu oqaatigineqartunik paasinnilluni siunnersuut ataatsimiititaliap aappassaaniigassanngortippaa.

Tillie Martinussen,
Siulittaasoq

Agathe Fontain

Jess Svane

Laura Tàunâjik

Ineqi Kielsen

Ane Hansen

Mimi Karlsen